

De taal van het inmiddels zestigjarige *NOS Journaal* is eigentijdsler dan ooit. Want “van jargon, gewichtigdoenerij en verhullend taalgebruik wordt niemand vrolijk”.

PETER TAAL
TAALADVISEUR NOS

Liever feestje dan festiviteit

Hoe het *NOS Journaal* steeds gewoner ging praten

Zomertafereel. Een vakantiereis met de auto, ergens begin jaren negentig. Moeder, vader en puberdochter. Tegen het hele uur wordt de pop-cd even stopgezet, want de ouders willen naar het *NOS Journaal* op de radio luisteren. Nog voor de nieuwslezer is begonnen, komt er een yell vanaf de achterbank: “We hebben een B, we hebben een O, we hebben een R, we hebben een I, we hebben een N, we hebben een G. BORING!!!”

Dan doen we toch iets niet helemaal goed, concludeert de man achter het stuur, werkzaam als redacteur en later ook taaladviseur bij diezelfde nieuwsorganisatie. Nu richt de belangstelling van pubers zich doorgaans op andere zaken dan op (wereld)nieuws, maar als dat nieuws een beetje goed wordt gebracht, moet dat toch ook hun aandacht kunnen trekken? En prima te volgen zijn?

Het zomertafereel speelde zich af in een tijd dat er bij de NOS toch al behoorlijk werd gewerkt aan modernisering van het nieuws. Zowel op televisie als op de radio (en later ook internet) was het streven het nieuws dichterbij de mensen te brengen. Minder afstandelijk, minder vormelijk, minder plechtig, minder communiqué-achtig en waar mogelijk in alledaagse spreektaal.

Ontplechtigingsmissie

In 1997 signaleerden de hoogleraren Piet van Sterkenburg (lexicoloog) en Maarten van den Toorn (taalwetenschapper) die trend in hun jubileumboekje *Veertig jaar Journaal, veertig jaar taal*. Het *NOS Journaal* is dit jaar bijna twintig jaar verder en de ontplechtigingsmissie is nog niet voltooid. Die zal ook nooit voltooid zijn, want net als gewone taal blijft nieuwstaal zich ontwikkelen en aanpassen. En dat geldt niet minder voor de beeldtaal, die dominant is op televisie en websites.

De NOS heeft in vergelijking met andere nieuwsmedia een lastige maar uitdagende taak: zowel kijkers als luisteraars bereiken, en ook nog eens verschillende leeftijdsgroepen trakteren op een eigen aanpak en stijl. Van het *Jeugdjournaal* via *NOS op 3* naar het ‘grote’ *NOS Journaal*. (Zie ook het kader op bladzijde 10.) De NPO-radiozenders 1, 2, 3FM en 5 krijgen aparte NOS-uitzendingen met elk eigen keuzes, een eigen taal, stijl en sfeer. En dan is er ook nog eens het groeiende leger gebruikers van de website en de sociale media.

Maar hoe gedifferentieerd ook, in alle uitingen streeft de NOS naar helder en aantrekkelijk taalgebruik, passend bij de tijd waarin we leven. Het allereerste *NOS Journaal* (dat toen nog *NTS Journaal* heette) was daarvan nog geen schoolvoorbeeld.